

REGERINGSKANSLIET

Denna rapport är en sammanställning grundad på Utrikesdepartementets bedömningar. Rapporten kan inte ge en fullständig bild av läget för de mänskliga rättigheterna i landet. Information bör sökas också från andra källor.

Utrikesdepartementet

Mänskliga rättigheter i Moldavien 2010

ALLMÄNT

1. Sammanfattning av läget för de mänskliga rättigheterna

Moldavien har ratificerat alla de viktigaste FN-konventionerna, med undantag för konventionen för skydd av migrantarbetare och deras familjers rättigheter. Det är särskilt positivt att landets parlament under 2010 ratificerade två viktiga avtal – Romstadgan för internationella brottsmålsdomstolen samt konventionen om rättigheter för personer med funktionshinder. Åtgärder för att reformera rättssystemet och förbättra situationen för demokrati och mänskliga rättigheter har vidtagits de senaste åren som ett led i uppfyllandet av EU-Moldaviens European Neighbourhood Policy. Med starten av förhandlingar om ett associationsavtal mellan EU och Moldavien har förväntningarna på genuina reformer inom dessa områden ytterligare höjts och tempot i reformarbetet har ökat. Reform av rättsväsendet och respekt för mänskliga rättigheter utgör fortsatt en mycket viktig del av EU-integrationsprocessen. Moldavien har gjort framsteg framför allt på lagstiftningsområdet, men genomförandet av reformerna släpar dock efter.

Moldavien är fortsatt ett delat land och situationen vad gäller de mänskliga rättigheterna är sämre i utbrytarregionen Transnistrien, i synnerhet då regionens befolkning inte kan åtnjuta det skydd som landets internationella åtaganden ger i övriga delar av Moldavien.

Det har på kort tid skett en stor omdaning av framförallt elektronisk media i landet. Efter parlamentsvalen i juli 2009 ökade antalet aktörer som erbjöd samhälls- och politisk rapportering kraftigt, och i nuläget finns det privata radio- och tv-kanaler som erbjuder en plattform för politiska aktörer med olika politiska åskådningar. Samtidigt har moldavisk public service-media under ny

ledning gått från att ha varit i grunden regeringskontrollerad till ett större oberoende.

Europarådets kommissionär för mänskliga rättigheter har rapporterat om allvarliga övergrepp i samband med parlamentsvalet och oroligheterna i Chisinau den 7 april 2009, som omfattade misshandel, tortyr och trakasserier från poliser. Som en reaktion på dessa händelser har ambitiösa planer för att reformera rättsvårdande myndigheter utarbetats med internationellt stöd. Det praktiska genomförandet går dock långsamt, p g a både institutionella och politiska skäl.

Den 28 november 2010 hölls det tredje parlamentsval i Moldavien på kort tid. Dessa bedömdes av OSSE/ODIHR:s valobservatörsmission som relativt väl genomfört. Framförallt framhölls utvecklingen gällande valkampanjen och mediernas balanserade rapportering som mycket positiv.

Människohandel kvarstår som ett problem, även om statistik från bland annat organisationen La Strada tyder på att färre fall rapporteras in än tidigare. Människohandelns inriktning och verkliga omfattning förblir oklar. Ett flertal organisationer bedriver både förebyggande verksamhet och ger stöd till offer.

Romerna är en särskilt utsatt grupp och drabbas också i högre grad av diskriminering. Även vissa religiösa grupper utsätts för diskriminering och trakasserier. HBT-personer möter fortsatt en negativ attityd i samhället.

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala konventionerna om mänskliga rättigheter samt rapportering till FN:s konventionskommittéer

Bland de centrala konventionerna på området mänskliga rättigheter har Moldavien ratificerat följande:

- Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, *International Covenant on Civil and Political Rights* (ICCPR), samt de fakultativa protokollen om avskaffandet av dödsstraffet och om enskild klagorätt (oktober, 2009). Ytterligare rapportering rörande fyra paragrafer i konventionen skulle ha lämnats in före oktober 2010.
- Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights* (ICESCR). Rapport inkom 2008, nästa rapporteringstillfälle är 2011.
- Konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering, *Convention on the Elimination of all forms of Racial Discrimination* (CERD).

Senaste rapport inkom 2008, och nästa rapporteringstillfälle är i februari 2011.

- Konventionen om avskaffandet av alla former av diskriminering mot kvinnor, *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women* (CEDAW), samt det fakultativa protokollet om enskild klagorätt. Den senaste rapporteringen var 2006, och nästa rapportering är 2011.
- Konventionen mot tortyr, *Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment* (CAT), samt det fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr (juli 2006). Den tredje genomgången av rapporten var i november 2009 där det skulle ha rapporterats på fem rekommendationer inom ett år. Denna rapport har ännu inte inkommit.
- Konventionen om barnets rättigheter, *Convention on the Rights of the Child* (CRC), samt de tillhörande protokollen om barn i väpnade konflikter och handel med barn, barnprostitution och barnpornografi. Rapport inkom januari 2009.
- Konventionen om rättigheter för personer med funktionshinder, *Convention on the Rights of Persons with Disabilities*, undertecknades i februari 2007 och ratificerades i juli 2010. Det fakultativa protokollet är inte undertecknat.
- Konventionen mot påtvingade försvinnanden, *Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearances*, undertecknades i februari 2007 och är inte ratificerad.
- Flyktinkonventionen, *Convention Relating to the Status of Refugees*, samt det tillhörande protokollet från 1967.
- Romstadgan för internationella brottmålsdomstolen, *International Criminal Court* (ICC), undertecknades 2000 och ratificerades i oktober 2010.
- Europakonventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, dock med viss reservation för Transnistrien. Det fakultativa protokollet angående avskaffande av dödsstraffet ratificerades i oktober 2006.

År 1996 slog Högsta domstolen fast att internationella avtal och konventioner som Moldavien anslutit sig till har företräde framför inhemsk lagstiftning, i händelse av ett motsatsförhållande.

FN:s särskilda rapportör om våld mot kvinnor och den särskilda rapportören mot tortyr besökte Moldavien, inklusive Transnistrien i juli 2008. Kritik riktades mot att myndigheterna inte tillräckligt prioriterade åtgärder för att bekämpa våld mot kvinnor. Rättssystemet måste vidare bättre följa konventionerna vad gäller behandling av fångar samt helt frångå användande av tortyr.

MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

3. Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Det förekommer inga trovärdiga uppgifter om förekomsten av politiskt sanktionerade mord, avrättningar eller påtvingade försvinnanden.

Tortyr är ett brott sedan 2005 och 2006 ratificerade Moldavien även det fakultativa protokollet till FN:s konvention mot tortyr. I enlighet med sina åtaganden instiftade Moldavien i januari 2008 en oberoende mekanism i form av ett konsultativt råd, som ska bidra till att förebygga tortyr. Rådet leds av en av ombudsmännen och bland ledamöterna återfinns representanter från det civila samhället. Representanter för människorättsorganisationer i landet har kritiserat att mekanismen fortfarande saknar en tydlig juridisk grund samt nödvändiga resurser för att genomföra sitt arbete.

Enligt representanter för det civila samhället förekommer fortfarande tortyr, framför allt i kontakten med rättsvårdande myndigheter, där det förekommer att poliser använder tortyr för att få fram erkännanden. Otillräcklig utbildning av domare, åklagare och poliser i kombination med en miljö där fokus ligger på bestraffning snarare än på rehabilitering, liksom ett ineffektivt system för att hantera klagomål, ses av inhemska människorättsorganisationer som viktiga förklaringar till varför tortyr fortfarande förekommer.

Ansaret för fängelsesystemet i Moldavien ligger hos Justitieministeriet. Den 1 oktober 2010 uppgavs att det fanns totalt 6 304 frihetsberövade i landet fördelade på 18 institutioner. Av dessa var 35 procent häktade. Av de dömda i oktober 2010 var 320 kvinnor och 32 minderåriga, enligt Justitieministeriet. Antalet frihetsberövade uppges ha minskat från 8 125 år 2007, vilket tyder på en fortsatt neråtgående trend som främst beror på att man allt oftare utdömer alternativa straff istället för frihetsberövande. Förhållandena i fängelserna är fortsatt svåra. Detta gäller i synnerhet för landets häkten, där cellerna sällan motsvarar krav enligt lokala regler eller internationell standard. Rehabiliteringsmöjligheter är ovanliga och internerna tillbringar den mesta tiden i cellen. Fängelsesystemet saknar tillräckliga finansiella resurser.

Representanter för organisationer för mänskliga rättigheter tillåts normalt besöka fängelser. Kraftig kritik framfördes av flera organisationer som vägrades tillträde till polisstationer och häkten i anslutning till massgripandena i samband med oroligheterna i april 2009. En uppföljning med dessa organisationer ger vid handen att de numera inte förhindras att besöka frihetsberövade. Den 16 april 2010 informerade den moldaviske riksåklagaren

att man utredde 21 fall av övergrepp och tortyr i samband med händelserna i Chisinau den 7 april 2009, varav 17 fall hade lämnats vidare till domstol.

Situationen bedöms som särskilt bekymmersam i fängelser i Transnistrien, där organisationer för mänskliga rättigheter rapporterar om tortyr, våld, pennalism och andra svåra trakasserier. Europarådets kommitté mot tortyr, *CPT*, har vid tre tillfällen besökt Transnistrien och fått tillträde till alla begärda institutioner samt fått träffa de fångar man önskade. *CPT*'s senaste besök i Transnistrien skedde i juli 2009. Ett återbesök den 21 juli 2010 avbröts dock efter att man inte erhållit tillstånd att hålla enskilda samtal med häktade i en av institutionerna som besöktes. *CPT* har för avsikt att återvända till Transnistrien för att slutföra besöket när man fått garantier från de facto-myndigheterna i regionen att fullt tillträde till alla institutioner kommer att ges.

Det saknas uppgifter om att personer utvisats i strid mot förbudet om utlämning till länder där de kan komma att utsättas för tortyr eller annan grym behandling.

4. Dödsstraff

I juli 2006 ändrades konstitutionen och dödsstraffet avskaffades. Moldavien har anslutit sig till såväl FN- som Europakonventionens protokoll om dödsstraffets avskaffande med reservation för Transnistrien. I regionen Transnistrien kvarstår dock formellt dödsstraff i såväl freds- som krigstid enligt brottslagstiftningen från 2002, även om ett moratorium på verkställande infördes 1999.

5. Rätten till frihet och personlig säkerhet

Det finns inga trovärdiga uppgifter på att ofrivilliga försvinnanden skulle förekomma i Moldavien. Godtyckliga frihetsberövanden sägs dock förekomma i Transnistrien. I april 2010 greps journalisten Ernest Vardanyan och Ilie Cazac, som arbetade för den lokala skattemyndigheten i staden Bender, av regionens säkerhetstjänst och åtalades för spioneri för den moldaviska säkerhetstjänstens räkning. Under den första tiden efter anhållandet hade anhöriga och internationella organisationer begränsade möjligheter att besöka de gripna. Domstolsförhandlingarna inleddes först i september och skedde bakom lyckta dörrar. Inte heller OSSE:s representanter fick tillträde till rättssalen. Vardanyan dömdes i december 2010 till femton års fängelse för spioneri. Fallen har av flera bedömare setts som ett försök att skrämma oppositionella grupper i regionen.

Det finns inga formella restriktioner för medborgarnas in- och utrikesresor i Moldavien. Moldavien har för närvarande en dialog med EU om viseringsfrihet

inom ramen för Östliga partnerskapet och förhandlingar om ytterligare viseringsförenkling inom ramen för det existerande viseringsförenklingsavtalet förväntas inledas under 2011.

Resor mellan Transnistrien och övriga Moldavien sker relativt obehindrat för vanliga medborgare, även om transnistrisk de facto-myndigheter ibland söker begränsa resandet till och från regionen. Kontroll i säkerhetszonen mellan regionen och övriga Moldavien öppnar även möjligheter för korruption för myndighetsföreträdare från båda sidor, som ofta genom söker ut- och inpasserande fordon. Representanter från den moldaviska regeringen och från OSSE nekas ibland inresa i Transnistrien, liksom medlemmar av enskilda organisationer.

6. Rättssäkerhet och rättsstatsprincipen

Den moldaviska författningen föreskriver rättsväsendets oberoende och att medborgarnas mänskliga rättigheter ska respekteras. Under 2007 antogs en nationell strategi för stärkande av rättssystemet. Moldaviens rättssystem har dock ännu en god bit kvar innan det kan sägas vara väl fungerande och oberoende. Anklagelser om att domstolsväsendet och dess företrädare är korrupta och utsätts för otillbörliga påtryckningar, från såväl åklagarämbetet som regeringsföreträdare, är vanligt förekommande. Enligt en rapport från den amerikanska juristorganisationen "American Bar Association" (ABA) utgör korruption och inblandning i rättsväsendet bland de allvarligaste problemen i Moldavien.

Moldavien har ett mycket begränsat bruk av prejudikat och jurisprudence är ännu inte särskilt utvecklad. Detta innebär att det tar längre tid att genomföra förändringar i straffrätten och att anpassa nationell praxis, till exempel efter beslut från Europadomstolen för mänskliga rättigheter (ECHR). Jurister söker i princip uteslutande svar i antagna lagar och det sker ingen förändring av praxis förrän lagen ändras. Därför har det funnits en stor oklarhet gällande huruvida Moldavien ansåg sig bundet av ECHR:s domar gentemot andra länder i Europa. Att så är fallet klargjordes dock av konstitutionsdomstolen i april 2010. Trots detta finns en tröghet i systemet till dess att lagtexterna blir ändrade.

En ny etisk uppförandekod för domare har utarbetats och antagits under 2008, och 80 procent av alla domare har utbildats i tillämpning av koden. Enligt ABA har detta gett effekt på antalet disciplinära åtgärder mot domare

På basis av förslag från det så kallade Magistraternas högsta råd, CSM, utnämner presidenten domare för en femårsperiod. Mandatet kan förlängas ytterligare tio år och därefter fram till pensionen. Sedan 2000 finns det

dessutom krav i lagen på att domarna genomgår regelbunden vidareutbildning och examineras.

Det moldaviska rättsväsendet består av tre instanser, motsvarande tingsrätt, hovrätt samt Högsta domstolen. En särskild författningsdomstol övervakar lagstiftningens förenlighet med författningen. Den anses vara den enda som är relativt självständig. Det finns separata domstolar för militär personal och dessutom en särskild ekonomisk domstol. Båda har ungefär samma tvivelaktiga rykte som de civila allmänna domstolarna. Den regering som tillträdde i augusti 2009 har haft som mål att upplösa de ekonomiska domstolarna och överlåta deras uppgifter på de allmänna domstolarna – något man hittills misslyckats med.

Riksåklagarämbetet är en självständig juridisk myndighet, ansvarig inför parlamentet, som svarar för undersökningar av polisen samt för översyn av brottsundersökningar och gör åtalsframställningar till domstol. Åklagare utfärdar tillstånd för husundersökningar.

Polisväsendet är uppdelat i regionala och kommunala kommissariat som lyder under inrikesministeriet. Förekomsten av korruption inom polisväsendet är fortsatt ett stort problem.

Enligt lagen måste myndigheterna informera den häktade om anledningen till frihetsberövandet och misstankarna mot densamme. Detta sker dock inte alltid. Misstänkta får hållas häktade utan åtal under max 72 timmar före domstolsförhandling, något som inte alltid respekteras. Detta skapar problem i synnerhet då ett tillfredställande system för att fastställa tidpunkten för gripandet och framställan av åtalet saknas. Det förekommer dock att misstänkta kvarhålls i häkte även efter de tillåtna 72 timmarna. Efter att åtal väckts kan en misstänkt släppas fri under särskilda omständigheter. Lagen medger även frisläppande mot borgen. Författningen medger häktning i högst 30 dagar, med möjlighet till förlängning upp till 12 månader under särskilda omständigheter efter beslut av domstol. Trots detta är det fortfarande vanligt med häktningstider på flera månader upp till ett år.

Under de senaste åren har flera lagändringar genomförts med syfte att öka transparensen och rättssäkerheten i domstolsväsendet. Den åtalade har sedan 2007 rätt till en försvarsadvokat och enligt lagen om rättshjälp ska alla åtalade, som inte har egna medel, garanteras snabb juridisk hjälp. Lagen öppnar även upp för ett varierande utbud av försvarare bestående av dels allmänna, dels representanter för enskilda organisationer. Sedan 2008 måste samtliga domstolar lägga ut information om beslut på Internet. Från och med den 1 januari 2010 måste även en lista på kommande rättegångar publiceras.

Det finns inget särskilt rättssystem för minderåriga utan dessa prövas i allmänna domstolar och hålls ofta i häkten eller fängelser tillsammans med vuxna. Enligt UNICEF har antalet barn i fängelse minskat under de senaste åren, från 138 under 2006 till endast 32 under 2010. Tiden som en minderårig person kan vara anhållen av polis har också minskat, från 72 till 24 timmar. Enligt UNICEF förekommer det emellertid att minderåriga är häktade långt utöver den lagenliga tiden, i synnerhet vid överklagan till högre instans. Det finns ett ungdomsfängelse i Lipcani, liksom en nyöppnad ungdomsavdelning på fängelse nr 13 i Chisinau. Det finns särskilda domare för minderåriga i alla regioner, men dessa saknar ofta den nödvändiga specialkunskap som krävs för dylika fall. Enligt lagen ska det finnas särskilda förhörssrum för minderåriga, något som i praktiken sällan är fallet. Under 2010 utlovade moldaviska myndigheter att isoleringsceller för barn ska förbjudas.

UNICEF och Sida har sedan 2002 ett samarbete kring ungdomsbrottslighet, vilket har haft en positiv effekt på bemötande av barn i rättsprocessen, skapat bättre villkor i fängelser och ökat trycket på förbättringar. Under 2008 genomfördes ändringar i straffsatserna liksom ändringar i åklagarmyndighetens handlingsutrymme vid val av påföljd. Detta har gjort att flera ärenden har kunnat avgöras administrativt med utfärdande av böter istället för genom långdragna rättegångar. Uppgifter från riksåklagaren visar att rättssystemet har sparat in drygt 8 000 domstolssammanträden mellan februari 2008 och augusti 2009 med hjälp av dessa ändringar och därmed även halverat tiden som minderåriga är frihetsberövade. Maximistraff för minderåriga är tolv år, trettio för övriga. För smärre brott har möjligheten att utdöma alternativa straff till frihetsberövande för minderåriga introducerats.

Medborgare kan vända sig till *Centret för mänskliga rättigheter*, en statligt finansierad ombudsmannainstitution med fyra ombudsmän utsedda av parlamentet för att anmäla brott mot de mänskliga rättigheterna. Ombudsmännen kritiserar dock ofta för att inte vara tillräckligt självständiga och kritiska.

Moldavien har hittills fällts 182 gånger i Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter i Strasbourg och 3 800 mål är under behandling. Moldavien är ett av åtta länder med flest antal fall under behandling, samtidigt som antalet fall ökat med 15-20 procent per år. Hittills har landet dömts att betala ut 21 miljoner euro i skadestånd, varav 14 miljoner under 2009. Målen omfattar bland annat olaga frihetsberövanden, omänsklig behandling, rätten till rättvis rättegång, yttrandefrihet, fria sammankomster samt skydd av egendom.

Under hösten 2009 antogs lagen om transparens i beslutsfattande, som främst har inneburit att antagna lagar ska publiceras inom 10 dagar på regeringens eller parlamentets hemsida. Ett nationellt samarbetsråd inrättades under våren

2010 som en del av den nya lagstiftningen. Rådet består av 30 organisationer vilka har som uppgift att vara rådgivande till regeringen. Rådet har hittills haft visst inflytande, även om det inte alltid haft tillträde till regeringssammanträden i den utsträckning som stipuleras i lagen. Lagen efterlevs dåligt på lokal nivå. Sedan 2009 kan allmänheten följa parlaments- och regeringssammanträden på tv och via Internet. Den ökade transparensen i Moldavien har en stor betydelse även för mänskliga rättigheter, då trycket från civila samhället och allmänhetens ökade insyn bidrar till en förbättring av lagstiftning på området.

Invånarna i Transnistrien har ingen möjlighet att överklaga domslut från vare sig lokala eller regionala domstolar till högre juridiska instanser i Moldavien. Ett flertal fall har lämnats vidare till Europadomstolen, men med Moldavien och Ryssland som svarande.

7. Strafffrihet

Det förekommer alltjämt uppgifter om att misshandel och kränkningar av de mänskliga rättigheterna begångna av exempelvis poliser och fängvårdare sällan leder till utredningar eller åtal. Ett flertal förundersökningar mot poliser i samband med oroligheterna i april 2009 har dock gått vidare till åtal och i några slutligt avgjorda fall har poliser dömts för att ha överskridit sina befogenheter i samband med gripanden.

8. Yttrande-, tryck-, mötes-, förenings- och religionsfrihet med mera

Inom yttrande- och tryckfrihet har det skett stora förändringar med början i juli 2009. Lagstiftningen om mediefrihet har förbättrats, men framförallt har förändringar skett i den praktiska implementeringen av regelverket.

I Moldavien råder församlings- och föreningsfrihet. Organisationer och politiska partier måste enligt lagen registreras hos justitieministeriet, och med vissa undantag (främst religiösa och högerextrema organisationer) finns få uppgifter om svårigheter med att erhålla registrering.

Enligt gällande lag tillämpas anmälningsplikt till respektive borgmästarkontor istället för tillståndsplikt vid anordnande av demonstrationer och möten.

En ny religionslag som antogs 2007 definierar inte längre den ortodoxa tron som statsreligion. Dock är det fortsättningsvis svårt för vissa religiösa minoritetsgrupper, främst muslimer, och några protestantiska församlingar att registrera samfund. Hösten 2010 antogs en lag om religionskunskap i skolan, som från 2011 introducerar trossamfundsbaserad undervisning i skolorna. Även om lagen ger föräldrar möjlighet att aktivt välja undervisning i andra trosriktningar, är det sannolikt att den ortodoxa kristna läran kommer att

fortsatt vara den dominerande undervisningsformen. Det har rapporterats om lärare som tvingar skolbarnen att genomföra religiösa handlingar som strider mot deras tro.

Vad gäller mediefriheten har det så kallade "Sändningsrådet" blivit alltmer välfungerande och oberoende, enligt en rapport från Independent Journalism Center (IJC). Trots förbättringar råder fortfarande en viss självcensur bland media. Det finns en lag om tillgång till information, men enligt *Freedom House* ignoreras reportrars förfrågningar av regering och myndigheter fortfarande ofta.

Enligt en rapport genomförd av "SCL Elections" uppgår 70 procent av ungdomarna att de har lågt förtroende för moldavisk media. Samtidigt har utbudet av media som erbjuder sändningstid för representanter för olika politiska synsätt ökat väsentligt då nya kanaler etablerats samtidigt som andra har utökat sitt utbud av sociala och politiska program. Enligt Press Freedom Index, som sammanställs av Reportrar utan gränser, har en markant förbättring noterats i Moldavien jämfört med föregående år.

Under och efter parlamentsvalet våren 2009 kritiserades public service-bolaget Teleradio Moldova för att ha favoriserat den dåvarande regeringen i sin rapportering. Till viss del upprepades detta under nyvalet i juli 2009. Teleradio Moldova fick dock beröm för de förbättringar av rapporteringen som noterades vid parlamentsvalet i november 2010. Förändringar av mekanismen för att utse en ledning för Teleradio Moldova, och i synnerhet en politisk överenskommelse mellan de fyra allianspartierna att tillsätta en politiskt oberoende styrelse och en ny ordförande, har bidragit till den positiva utvecklingen mot en mer oberoende public service. En låg kunskapsnivå inom organisationen om hur man bör arbeta som ett oberoende public service-företag och brist på teknisk utrustning bromsar dock upp reformprocessen.

Konkurrensen på mediemarknaden har ökat genom att två nya privatägda tv-kanaler fått sändningstillstånd. Jurnal TV var först ut redan under sommaren 2009, då den tilldelades tillstånd för satellitsändningar, och därmed fick tillgång till det väl utbyggda kabel-tv nätet i landet. Därefter har även Publika TV erhållit tillstånd. Samtidigt är det besvärande att ägandeförhållandena för de privata tv-kanalerna inte är transparenta.

Internet har blivit en av allmänheten alltmer använd kanal för informationsinhämtning. Enligt Freedom House hade 36 procent av befolkningen regelbunden tillgång till Internet under 2009. Traditionella medier fokuserar alltmer resurser på sin närvaro på Internet, som därmed ökar i popularitet.

Media i Transnistrien är under strikt kontroll av de facto-myndigheterna, och med ett fåtal undantag undviks direkt kritik av regimen. I synnerhet begränsas sådana uttryck i etermedia.

9. De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Moldavien är ett starkt centralstyrt land och den lokala demokratin och självstyret uppvisar klara brister. Under 2003 genomfördes en mycket kritiserad reform av den administrativa territoriella indelningen av landet, genom vilken mycket små enheter infördes, vilket i realiteten innebar en försvagning av det lokala självstyret. Det är också en mer eller mindre oskriven regel att kommuner vars borgmästare tillhör det styrande partiet har större möjlighet att erhålla statlig finansiering för sin verksamhet än de kommuner som styrs av oppositionen. I den autonoma provinsen Gagauzien råder lokalt självstyre med en folkvald guvernör, kallad Basjkan, och en folkförsamling.

I Moldavien vilar makten i första hand hos parlamentet, som utser presidenten och även premiärministern, efter nominering av presidenten. OSSE har bedömt att valen under de senaste tio åren över lag har reflekterat folkviljan, även om brister kvarstår bland annat vad gäller sammanställningen av röstlängderna. Så var även fallet vid det senaste parlamentsvalet den 28 november 2010, som i övrigt av OSSE/ODIHR bedömdes som relativt väl genomfört. Särskilt positivt bedömdes valkampanjen och mediernas balanserade rapportering som föregick valet, vilket bidrog till en mer öppen politisk debatt.

Det finns inga restriktioner för minoriteter att delta i det politiska livet, men minoritetsgrupper är trots det underrepresenterade inom offentliga institutioner. Det finns inte heller några formella restriktioner för kvinnor att delta i det politiska livet. Kvinnor är emellertid underrepresenterade, särskilt i ledande befattningar.

Transnistrien höll ”parlamentsval” i december 2010, men utan närvaro av internationella observatörer då regionen inte är internationellt erkänd. Den politiska situationen kan ses som konkurrensutsatt då olika politiska intressen kontrollerar olika institutioner – bland annat kontrollerar de facto-”presidenten” Igor Smirnov exekutivmakten medan större ekonomiska intressen som står bakom partiet Obnovlenye ”Renässans”, som kontrollerar parlamentet. Ett fåtal personer som står i uttalad opposition till sittande president valdes in i Parlamentet vid det senaste valet – från kommunistpartiet och från ungdomsorganisationen ”Proriv”.

EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

10. Rätten till arbete och relaterade frågor

Den ekonomiska krisen har lett till ökad arbetslöshet vilket gjort att fler människor har flyttat utomlands eller tvingats in i den informella ekonomin. Officiellt är arbetslösheten cirka tre procent, men i realiteten är siffran sannolikt högre, även om en stor del av arbetskraften flyttat utomlands eller arbetar svart. Arbetslöshet drabbar i högre utsträckning unga personer. Dubbelt så många i åldern 15-24 år saknar arbete jämfört med personer i åldern 25-34. Enligt UNDP är problemet än mer omfattande på landsbygden.

Den lagstadgade maximala arbetstiden är 40 timmar per vecka, med kompensation för övertid och med minst en ledig dag. Minimialdern för anställning är 18 år, men ungdomar kan anställas från 16 år under särskilda villkor. Lagen reglerar förutsättningarna för barnarbete, inklusive antal arbetstimmar och föreskriver 10 till 15 års fängelse för personer som bryter mot detta. En ny strafflag från 2003 ger ytterligare skydd mot barnarbete. Ändå förekommer barnarbete liksom handel med barn för såväl arbete som tiggeri. Till följd av svåra ekonomiska förhållanden, särskilt på landsbygden, skickar föräldrarna ofta barnen att arbeta på fälten eller till annat arbete. Myndigheterna har ännu inte lyckats motverka detta.

Enligt ILO deltog två tredjedelar av barnen från den moldaviska landsbygden i jordbruksarbetet vid 14 års ålder. Under 2008 upptäckte myndigheterna 184 fall av kränkningar av minderåriga där det bland annat saknades skrivna kontrakt eller kontrakten saknade reglering av arbetstid. Det finns uppgifter om skolor som ingår avtal med kooperativ och bondgårdar och att barn arbetar under skördesäsongen, dock mot betalning. Ett initiativ av föreningen för arbetsgivare inom livsmedelsproduktion och jordbruk tillkom under 2008, och har tagit fram en gemensam uppförandekod som förbjuder barnarbete inom industrin.

Moldaviska arbetsinspektionen, LIO, ansvarar för att hälso- och säkerhetsföreskrifter följs. Anställda har rätt att vägra arbeta under dåliga villkor men inga fall av klagomål är hittills kända. Den ekonomiska situationen gör att företag ofta tummar på säkerhetsföreskrifterna och under 2008 arbetade 21 750 personer i osanitära förhållanden, en ökning med 3 000 sedan 2007.

Moldavien är medlem i *ILO* sedan 1992 och har ratificerat samtliga av organisationens centrala konventioner om förbud mot tvångsarbete och barnarbete, icke-diskriminering i arbetslivet samt föreningsfrihet och förhandlingsrätt. Moldavien har ratificerat konventionen avseende säkerhet och hälsa på arbetsplatsen och en nationell lag som reglerar detta har antagits. LIO

gör regelbundna inspektioner för att granska arbetsplatsernas standard enligt ILO:s kriterier. Antalet arbetsplatsolyckor har minskat markant, från 1 946 olyckor 1996 till 540 under 2008. Däremot har Moldavien inte ratificerat ILO:s konventioner om veckoledighet, om nattarbete och om deltidsarbete. Moldavien har inte heller ratificerat FN-konventionen om migrantarbetares och deras familjers rättigheter.

Varje anställd har rätt att vara fackligt ansluten och ungefär hälften av arbetskraften tillhör en fackförening. Facken har rätt att förhandla kollektivt och lönerna bestäms av en kommission med representanter för regering, arbetsgivare och fackliga representanter. Anställda inom regeringen och vissa samhällsbärande funktioner är undantagna från den allmänna strejkrätten.

11. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

Författningen garanterar en rad rättigheter vad gäller hälsovård. I praktiken gör dock den allmänt svåra ekonomiska situationen att hälsovården lider brist på resurser. Särskilt på landsbygden är tillgången till sjukvård begränsad. Romer och andra minoritetsgrupper har sämre tillgång till sjukvård, vilket delvis beror på en sämre ekonomisk situation och delvis på en strukturell diskriminering.

Enligt WHO är den förväntade medellivslängden 73 år för kvinnor och 65 år för män i Moldavien. Smittsamma sjukdomar som tuberkulos är relativt vanliga. Det råder brist på läkemedel och medicinsk utrustning. Statens utgifter på hälsoområdet utgör 10,3 procent av BNP (2007). Det finns ett allmänt och obligatoriskt sjukförsäkringssystem, där arbetstagare och arbetsgivare betalar två procent var av arbetstagarens lön till sjukförsäkring. Staten finansierar sjukvårdsförsäkringen för icke arbetande, såsom pensionärer, personer med funktionsnedsättning, barn och studenter. Trots den allmänna sjukförsäkringen täcks långt ifrån allt, och korruptionen inom hälsovården är mycket utbredd. Detta har till följd att en anständig sjukvård trots försäkringen är mycket dyr för de flesta moldaver.

12. Rätten till utbildning

Trots att skolutbildningen i Moldavien ska vara gratis och obligatorisk från sex till 15 år förväntas föräldrar ofta betala betydande summor för sina barns utbildning. Bristande resurser och föråldrade läroböcker gör utbildningen otillräcklig. Utbildningssektorn står för en fjärdedel av statens årliga löneutgifter men samtidigt är de flesta skolor nedgångna och många saknar värme och rinnande vatten. Då antalet elever har sjunkit under de senaste åren har kravet på en reform av skolsystemet, framförallt med en minskning av antalet landsortsskolor, ökat.

En skolreform ska påbörjas 2011 med syfte att effektivisera skolsystemet. Antalet skolor kommer att minska, och färre personer kommer att vara anställda inom utbildningsområdet. Detta går hand i hand med den planerade decentraliseringsreformen som håller på att utarbetas och kommer sannolikt att innebära att kommunerna får ett större ansvar för skolorna.

Cirka 12 procent av barnen i skolåldern avslutar inte grundskolan, men det finns stora skillnader mellan sociala grupper. Läskunnigheten är hög, 99 procent, och bara marginellt lägre bland kvinnor än män.

En femtedel av befolkningen i Moldavien, med undantag för Transnistrien, definierar sig som av annan etnisk härkomst än moldavisk/rumänsk. De största grupperna är ukrainare, ryssar, gagauzier och bulgarer. Personer tillhörande minoritetsgrupperna har enligt lag rätt till undervisning på sitt eget språk och lagen ger föräldrar rätt att välja på vilket språk deras barn ska undervisas. Detta efterlevs dock inte alltid fullt ut på grund av bristande resurser.

Skolor i Transnistrien erbjuder undervisning i regionens tre officiella språk: ryska, ukrainska och moldaviska med kyrilliska bokstäver. I praktiken sker det mesta av grundskoleundervisningen, liksom all högre utbildning, antingen på ryska eller på ukrainska. Det finns sex skolor i regionen som kontrolleras från Chisinau och som bedriver undervisning på moldaviska med latinskt alfabet och som följer den moldaviska läroplanen. Deras verksamhet har under lång tid försvårats av de transnistriskas de facto-myndigheterna, som framför allt motsätter sig den historie- och geografiundervisning som bedrivs i skolorna och som inte erkänner Transnistriens självständighet.

13. Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

Moldavien är ett av de fattigaste länderna i Europa. Landet drabbades hårt av den ekonomiska krisen 2008-2009 med en tillväxt på endast 0,9 procent 2009. Detta var ett negativt trendbrott mot tidigare år som sett en kraftig tillväxt, om än från en låg nivå. Den ekonomiska krisen märktes bland annat i fördubblad arbetslöshet under hösten 2009 jämfört med samma period året innan, samtidigt som moldaviska migranter i andra länder tvingades hem på grund av den ekonomiska krisen i de länder där de arbetade. Så många som 37 000 moldaver lämnade Ryssland och 8 000 Italien. Enligt Soros Foundation minskade de utländska privata remitteringarna med 33 procent från 2008 till 2009. För att lindra krisen beviljades stöd från IMF samtidigt som både EU, USA och andra bilaterala givare har gett stöd för att minska konsekvenserna på lång sikt. EBRD förutser en tillväxt under 2010 med 4,5 procent och under 2011 med 3,5 procent.

Det finns olika uppskattningar av hur stor andel av befolkningen som befinner sig utanför landets gränser. Enligt IOM 2009 arbetade omkring 16 procent av den arbetsföra befolkningen utomlands, eller hade nyligen återvänt. Den största delen av dessa personer arbetade i OSS-länder. Då dessa personer ofta har familj kvar i Moldavien innebär deras remitteringar ett viktigt tillskott till landets ekonomi och uppgår till ungefär en tredjedel av BNP. Den massiva emigrationen har samtidigt fått negativa konsekvenser, eftersom de som lämnar framförallt är i arbetsför ålder. Situationen för barn som lämnas kvar hos släkt, bekanta eller på egen hand är ett stort socialt problem, liksom situationen för äldre som lämnas utan försörjning eller hjälp från sina barn.

Det finns stora klyftor mellan olika samhällsgrupper i Moldavien. Generellt har befolkningen i städerna det bättre ställt än de på landsbygden. Familjer med flera barn, ensamstående kvinnor med barn, arbetslösa, pensionärer, personer med funktionsnedsättning och romer hör till de mest fattiga och utsatta i Moldavien.

OLIKA GRUPPERS ÅTNJUTANDE AV DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

14. Kvinnors rättigheter

Trots att kvinnor enligt författningen har samma rättigheter som män, saknas uttryckliga förbud eller sanktioner mot diskriminering av kvinnor i lagstiftningen. Kvinnor innehar inte i lika hög grad kvalificerade jobb och har i genomsnitt 76,4 procent av männens lön. Kvinnor innehar generellt lägre positioner och enbart 5 procent av alla chefer är kvinnor.

Enligt ”International Fund for Agricultural Development”, (IFAD) utgörs tre fjärdedelar av den obetalda arbetskraften av kvinnor.

Enligt lagen har kvinnor och män i en familj samma ansvar för barnen. Dock är det enbart kvinnor som kan erhålla moderskapsersättning. I praktiken är det ofta svårt att kombinera att ha små barn och ett heltidsarbete, och många kvinnor har svårt att behålla sitt arbete när de går på mammaledighet. Enligt lagen har mamman rätt till flera års ledighet, dock utan ersättning, utan att hon ska behöva sägas upp från sitt arbete. Detta följs ofta inte i praktiken, utan många kvinnor blir av med sina jobb under graviditet eller under mammaledighet.

Särskilt på landsbygden, där tillgången till hälsovård och utbildning är sämre, har kvinnor det svårt och statistiken visar att kvinnors hälsa på senare år har försämrats i Moldavien.

En jämställdhetslag trädde i kraft i februari 2006. Den förstärker skyddet mot diskriminering av kvinnor i allmänhet och placerar ansvaret för jämställdhet hos hälso- och socialdepartementet. Dessutom ska det inom varje ministerium och offentlig förvaltning finnas en person som fokuserar särskilt på genusfrågor. Kvinnor är fortsatt underrepresenterade i parlamentet, regeringen och på höga tjänstemannaposter. En uppdaterad nationell handlingsplan för främjande av jämställdhet antogs 2009.

Våld och övergrepp mot kvinnor i hemmet är ett utbrett problem i Moldavien. Sedan 2008 finns en lag mot våld mot kvinnor i hemmet, och vissa förbättringar har gjorts i andra lagar under 2010, med syfte att öka skyddet för kvinnor. I praktiken har detta dock inte inneburit någon större förändring och det finns fortfarande bristande möjligheter till skydd för kvinnor som utsatts för våld i hemmet. Enligt UNIFEM har drygt 40 så kallade ”protection orders” skrivits ut till kvinnor i enlighet med lagen. Kvinnor som utsatts för våld inom familjen har rätt att gå till domstol, men de har i praktiken små möjligheter till upprättelse och skydd. Det finns inga särskilda skrivningar i strafflagen som reglerar misshandel eller våldtäkt mellan makar och anmälningar av sådana brott leder sällan till åtal. Straffsатserna för kvinnomisshandel är låga, maximalt sex månader. Ett problem är att män och kvinnor, av ekonomiska skäl, efter en skilsmässa ofta tvingas fortsätta leva tillsammans.

I Moldavien är prostitution civilrättsligt straffbart med böter eller ”administrativt frihetsberövande” upp till 30 dagar. Prostitutionen är dock utbredd. Moldavien har under 2000-talet fått mycket uppmärksamhet som ursprung för främst kvinnor och barn i människohandel för sexuella ändamål. Organisationer som IOM, OSSE, UNDP och flera andra har haft verksamhet som syftat till att förbättra möjligheterna för kvinnor att stanna kvar i landet, att hjälpa återvändande och att stärka gränskontrollerna i deras kapacitet att identifiera och avhjälpa fall av människohandel.

15. Barns rättigheter

Den moldaviska regeringens rapport under 2009 till FN:s kommitté för efterlevnad av barnkonventionen fick kritik för att inte lägga tillräcklig vikt vid implementering av barnkonventionen i moldavisk lagstiftning. Barn med romskt ursprung, barn med hiv/aids, barn från religiösa minoriteter och barn med funktionshinder är fortsatt utsatta för diskriminering.

Den moldaviska regeringen har tagit fram en nationell utvecklingsplan för barns rättigheter för åren 2008-2011, dock utan full finansiering för dess tillämpning. I Moldavien finns en omfattande lagstiftning för skydd av barn men efterlevnaden är bristfällig. Fysisk och psykologisk misshandel är förbjuden enligt lag men äga är trots detta utbrett och allmänt accepterat i såväl

hemmet som skolan. Sedan 2008 finns en särskild barnombudsman i Moldavien underställd det moldaviska parlamentet. Ombudsmannens uppdrag består i att företräda barns intressen, ge råd till myndigheter om barns rättigheter, samt ta emot och föra vidare klagomål för utredning.

Situationen för barn har förbättrats något under de senaste åren, men den ekonomiska krisen har drabbat barnfamiljer hårt.

Mer än 8 800 barn beräknas växa upp på någon form av statlig institution, men endast 3 procent av dessa är föräldralösa. Kvaliteten på statliga barnhem är låg och många skolor är otillräckligt finansierade, särskilt på landsbygden. En nationell strategi och handlingsplan för avinstitutionalisering för att finna alternativ för barn på institutioner antogs 2007.

16. Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt ursprungsfolk

Moldavien, tillsammans med regionen Transnistrien beräknas idag ha en befolkning på drygt 4,3 miljoner. Enligt den senaste folkräkningen från 2004, då exklusive Transnistrien, är 76 procent moldaver. Andelen ukrainare uppgår till 8,4 procent och ryssar till 5,8 procent. En kristen, turkisk minoritet, gagauzierna som utgör 4,4 procent av befolkningen, lever huvudsakligen i den gagauziska autonoma republiken i södra Moldavien. De etniska bulgarerna utgör ungefär 2 procent. Antalet romer uppskattas till mellan 50 000 och 200 000. En av anledningarna till den stora osäkerheten kring antalet romer är att många inte vill utge sig för att vara romer i officiella sammanhang.

Moldaviska, som i praktiken är samma språk som rumänska, är liksom ryska och gagauziska officiella språk i landet. Språkfrågan är mycket känslig och politiskt laddad, och är tätt kopplad till den moldaviska historien och identiteten. Enligt språklagen från 1989 ska personer i offentlig tjänst kunna såväl moldaviska som ryska, men moldaviskan är det språk som gäller för rapportering till den centrala regeringen. Detta har inneburit problem inte minst för personer bosatta i den gagauziska autonoma regionen.

Romerna är en utsatt etnisk minoritet i Moldavien. Det finns en allmän skeptisk och misstänksam uppfattning om romer, och många anser att problemet är att romerna inte själva vill integreras. Bland romer är fattigdomen generellt högre jämfört med andra grupper. Arbetslösheten är hög, levnadsstandarden är avsevärt sämre och långt färre romska barn går i skolan i jämförelse med övriga grupper. Det finns uppgifter om att strukturell diskriminering har bidragit till att romer inte har fått köpa mark eller bosätta sig inom vissa områden.

Religionsfrihet råder i Moldavien, med vissa inskränkningar. I lagen om religiösa föreningar från 1992 finns restriktioner som försvårar eller förbjuder vissa religiösa aktiviteter, däribland missionerande. Sedan 2000 måste alla religiösa grupper i Moldavien registreras hos myndigheterna. Vissa grupper har dock stött på problem när de velat registrera sig, särskilt muslimer. Muslimska organisationer har rapporterat om trakasserier från polis. Även medlemmar i Jehovas Vittnen har rapporterat om trakasserier från lokala myndigheter och ortodoxa präster. Utlänningar får endast anställas av församlingar som har registrerats hos myndigheterna. Den moldaviska ortodoxa kyrkan, som är den största i landet och har stort inflytande, är underordnad den rysk-ortodoxa kyrkan.

I Transnistrien är den religiösa friheten inskränkt. Påföljden för ”illegala aktiviteter i en icke-registrerad religiös organisation” är böter eller fängelse i upp till ett år.

17. Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet

Diskriminering, trakasserier, våld och utpressning från polis och andra myndigheter förekommer och HBT-personer i Moldavien uppträder därför ogärna öppet. Avsaknad av erkännande i samhället, negativ mediebevakning och inte minst kyrkans fördömande leder till diskriminering och isolering. Flera fall har rapporterats om unga HBT-personer som har begått självmord på grund av sin svåra situation.

Sedan 1998 finns en enskild organisation, ”Gender Doc-Moldavien”, som arbetar med att stärka homosexuella, bisexuella och transsexuellas rättigheter. Organisationen har jurister och volontärer som hjälper till vid fall av diskriminering mot HBT-personer, samt rapporterar om förekomsten av sådana fall. Den svenska ambassaden i Chisinau stöder genom Sida organisationens arbete.

Sedan 2002 arrangeras årligen så kallade Gay Pride-festivaler, i Chisinau, med inbjudna deltagare från flera länder, däribland Sverige. Det har mötts av öppet motstånd från offentligt håll, med försök att förbjuda eller stoppa festivalen. I maj 2010 nekade Chisinaus borgmästare arrangörerna att hålla en fredlig demonstration i centrum på grund av kritik främst från kyrkan. Även tidigare års manifestationer har försvårats och deltagare har trakasserats, exempelvis under 2009, då svenska RFSL:s ordförande blev misshandlad.

Ett förslag till en anti-diskrimineringslag har utarbetats med stöd av bland annat OSSE, men har ännu inte antagits. Den främsta anledningen till att den inte antagits är ovilja att ha med HBT som en diskrimineringsgrund.

18 Flyktingars rättigheter

Moldavien har ratificerat FN:s flyktingkonvention och dess tilläggsprotokoll. En flyktinglag antogs 2002 och ger rätt till asyl och flyktingstatus. En nationell myndighet, ansvarig för migrations- och asylfrågor, finns under Inrikesministeriet, medan arbetskraftsinvandring ligger under finansministeriet.

Flyktingar med uppehållstillstånd ges rätt att arbeta och asylsökande, vars ansökningar inte hunnit behandlas inom sex månader, kan få ett tillfälligt arbetstillstånd. Dock ges inte några förmåner såsom moderskapsersättning till flyktingar.

Det finns förhållandevis få flyktingar i Moldavien och antalet har minskat över tid. De flesta kommer från OSS-länder, Mellanöstern eller Afrika och har inte haft Moldavien som slutmål utan har hamnat i landet på väg till Europa. De har därför begränsat intresse av att integreras i samhället. De moldaviska myndigheterna ger i praktiken skydd mot återsändande av personer till ett land där de riskerar förföljelse. Myndigheterna tillhandahåller även tillfälligt skydd för individer som ej räknas som flyktingar enligt konventionerna. Regeringen samarbetar med UNHCR och humanitära organisationer som ger stöd till flyktingar och asylsökande. Enligt UNHCR fanns i januari 2010 totalt 193 flyktingar och asylsökande registrerade och 2 014 statslösa personer, varav den större delen personer bosatta i den transnistrisk regionen och som inte har ett erkänt lands medborgarskap.

19. Funktionshindrades rättigheter

Lagstiftningen garanterar funktionshindrades rättigheter och förbjuder diskriminering av personer med fysiska eller psykiska funktionshinder. En lag från 2002 föreskriver förbättrade villkor för funktionshindrade barn och visst stöd för deras familjer eller målsmän.

Officiellt utgör personer med funktionshinder 5 procent av befolkningen, men i verkligheten förmodas siffran vara högre. I praktiken görs mycket lite för att underlätta livet för dessa och diskrimineringen är utbredd. Många mentalt och fysiskt funktionshindrade barn och vuxna lever fortfarande undanskymt, utan möjligheter att delta i normal skolundervisning och många får ingen undervisning alls. Andelen personer med funktionshinder som innehar anställning är liten, vilket ytterligare bidrar till utanförskap och fattigdom. Ungefär 80 procent av personer med utvecklingsstörning är placerade i särskilda boenden, vilka generellt anses vara undermåliga vad gäller vård och andra förhållanden.

ÖVRIGT

20. Frivilligorganisationers arbete för mänskliga rättigheter

Det finns flera inhemska och internationella grupper som arbetar för mänskliga rättigheter och det finns bland dessa få klagomål på ovälkommen inblandning från myndigheter. Amnesty International är representerat i landet och producerar en årsrapport om mänskliga rättigheter i Moldavien. De senaste årens förändringar har inneburit ett närmande mellan myndigheter och det civila samhället. Upprättandet av det nationella samarbetsrådet (se avsnitt 8) har ytterligare stärkt det civila samhällets roll.

Situationen för människorättsorganisationer i Transnistrien är svår. Endast ett fåtal organisationer verkar och påtryckningar och trakasserier från de facto-myndigheterna förekommer.

21. Internationella och svenska insatser på området mänskliga rättigheter

Det internationella samfundet, inklusive svenska ambassaden/Sida, har bidragit till utarbetandet av en nationell handlingsplan för mänskliga rättigheter som antogs i september 2010. Soros-stiftelsen stödjer flera enskilda organisationer inom olika områden. IOM, OSSE, UNHCR, UNICEF och många andra internationella organisationer och ambassader bedriver verksamhet som främjar mänskliga rättigheter. Europarådets institutioner besöker regelbundet Moldavien. Rädda Barnen och UNICEF är aktiva i barnrättsfrågor, liksom ett stort antal enskilda organisationer.

Sverige, har sedan september 2010 en ambassad i Chisinau och är den största bilaterala givaren i Moldavien bland EU-länderna. Sverige bedriver sedan 1996 ett omfattande utvecklingssamarbete inom mänskliga rättigheter, media och andra reformområden. Även inom ramen för Östliga partnerskapet som, sedan lanseringen 2009, utgör grunden för en fördjupad relation mellan EU och Moldavien, är mänskliga rättigheter prioriterade.

Insatser görs även i Transnistrien. Sverige stödjer bland annat svenska Civil Rights Defenders, East Europe Foundation och samarbetar med UNICEF vad gäller stöd till den moldaviska regeringen avseende reformering av rättssystemet för minderåriga.

Den svenska organisationen Individuell Människohjälp har ett kontor i Chisinau och arbetar med förbättringar för personer med funktionshinder, romer och barn.